

ინვესტიციები, როგორც ეკონომიკურ ზრდის ხელშეწყობი ფაქტორი

Investments as a contributing factor to economic growth

ბექარ კილასონია - დოქტორანტი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

რეზიუმე: თანამედროვე ეკონომიკის პირობებში ქვეყანაში წარმომადგენელი მრავალი სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემა დღის წესრიგში აყენებს მათი გადაწყვეტისათვის ყველაზე მოქნილი და ეფექტიანი გზების ძიებას. ისეთი მცირე ზომის გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნისთვის, როგორიცაა საქართველო, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას ენიჭება განსაკუთრებული მნიშვნელობა. ინვესტიციების მოზიდვა მარტივი როდია ის ძალიან ბევრ ფაქტორზეა დამოკიდებული. მათგან აღსანიშნავია: ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი, ფინანსური ლიბერალიზაციის დონე, ინფრასტრუქტურის განვითარების დონე, წარმოების ფაქტორების ფასები, ინსტიტუციური და საკანონმდებლო გარემო, საგადასახადო სისტემის სიმარტივე და გამჭვირვალობა, ეკონომიკური და პოლიტიკური სტაბილურობა.

ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების ხელმოწერის შედეგად, საქართველო გადადის ლიბერალიზაციის უფრო მაღალ საფეხურზე, ჩვენი ქვეყნისთვის ეს ფაქტი სასარგებლოდ უნდა იქნას გამოყენებული. უფრო ზუსტად, უცხოური ინვესტიციების მოცულობის გაზრდისთვის მნიშვნელოვანია ინვესტიციების მოზიდვის ფინანსური ინსტრუმენტების გამოყენების მექანიზმები. თუ დავუჯერებთ საერთაშორისო სავალუტო ფონდს, სწორედ, რომ მომხმარებლებისა და ინვესტორების ნდობის გაძლიერებაა საქართველოს მომავალი ეკონომიკური განვითარებისთვის მნიშვნელოვანი ნაწილი.

Summary: The modern economy, many socio-economic problems originated in the agenda put the most flexible and effective ways to solve them. Smaller countries of Georgia, attraction of foreign investments is of particular importance. Attracting investments depends on many factors. The Important factors are: Economic growth rate, Financial liberalization level, Infrastructure development level, Production factors prices, Institutional and legislative environment, Simplicity and transparency of the tax system, Economic and political stability.

As a result of signing the Association Agreement with the European Union, Georgia will move to a higher level of liberalization. This fact should be used in favor of our country. Mechanisms for the use of financial instruments to attract investments are important for increasing foreign investment volume. The International Monetary Fund says that strengthening the confidence of consumers and investors is an important part of Georgia's future economic development.

Key words: „The level of investment“, „Foreign Direct Investments“, „Investment Positive Parties“, „Capital investment“, „Intellectual Investments“, „Economic Freedom Index“, „Doing business“, „Investment environment“.

შესავალი ინვესტიციები ეს არის თანამედროვე ეკონომიკის განუყოფელი ნაწილი. სიტყვა ინვესტიცია ლათინურიდანაა წამოსული (investire - შემოსვლა) და იგი ნიშნავს ეკონომიკის სხვადასხვა დარგში კაპიტალის ხანგრძლივ დაბანდებას. ინვესტიციის არსის განსაზღვრის გარეშე, ახალ ეკონომიკურ სისტემაში საინვესტიციო პროცესის ანალიზი შეუძლებელია. არაერთი გამოკვლევის მიუხედავად, ამ საკითხის მიმართ დღემდე არ შემუშავებულა ერთიანი მეთოდურ-თეორიული მიდგომა.⁶⁷

ინვესტიციები ბიზნესში უმთავრეს მიზნად ისახავს მოგების მიღებას, რისთვისაც ხდება საწარმოო აქტივების შეძენა და გამოყენება. სწორედ ამიტომ, ინვესტიციების ასეთი ფორმის დროს იქმნება რეალური საწარმოო სიმძლავრები. ეკონომიკური ინვესტირება ნიშნავს საწარმოო პროცესების ორგანიზებას რათა გავზარდოთ მოგება, ე.ი. ამ დროს ხდება წარმოების ფაქტორების (ძირითადი და საბრუნავი კაპიტალი და სამუშაო ძალა) შეძენა და სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელება. ბოლოს შეიძლება ითქვას, რომ ეკონომიკური ინვესტირება ეს არის მოგების მიღების მიზნით, რეალურ აქტივებში სახსრების დაბანდება. იგი დაკავშირებულია საქონლისა და მომსახურების წარმოებასთან „ნორმალური“ რისკის პირობებში.⁶⁸

⁶⁷ ეკონომიკის ენციკლოპედიური ლექსიკონი, ავტ. კოლექტივი ა.სილაგადის ხელმძღვანელობით. თბილისი გამომც. ინოვაცია 2005წ

⁶⁸ სიჭინავა ა. ინვესტიციები (თეორია, ორგანიზაცია, ანალიზი, მართვა). თბ. 2009წ

ძირითადი ნაწილი ინვესტიციების უპირველეს მიზნად შეიძლება ჩაითვალოს მომავალში მისაღები შემოსავალი. ნებისმიერ ინვესტორს აინტერესებს ის თუ რამდენად სტაბილურია და დაბალი რისკის მატარებელია ესა თუ ის ინვესტიცია. სპეკულაციის მიზანი არ არის აქციიდან მიღებული მაღალი შემოსავალი არამედ ის დაინტერესებულია ფასიანი ქაღალდის საბაზრო ფასის ცვლილებით. ინვესტორისთვის მამოძრავებელი და ამავედროს უმთავრესი მოტივია, იყიდოს იაფად, გაყოდოს ძვირად, ე.ი. მიიღოს ფასთა შორის სხვაობა და ამავედროს გარკვეული სახის მოგება. ინვესტიციები ძალიან მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს შიდა ეროვნულ პროდუქტში. მათზე მოდის განვითარებული ქვეყნების ხარჯების ერთობლიობის დაახლოებით 20%. ინვესტიციები ეროვნული შემოსავლის შემადგენელი ელემენტია. მას აქვს მიკუთვნებული შესაბამისი ფორმულა რომელიც შეგვიძლია ასეთი სახით გამოვსახოთ: ⁶⁹

$Y=C+I(1)$ სადაც:

Y - ე.შ. რეალური სიდიდეა,

C - საოჯახო მეურნეობების მოხმარების რაოდენობა,

I - ინვესტიციების მოცულობა.

საბოლოოდ ინვესტიციების თავისებურებანი შეიძლება შემდეგზე დავიყვანოთ:

- 1) ინვესტიციები უშუალოდ უზრუნველყოფენ კაცობრიობის ეკონომიკურ ზრდას და პროგრესს;
- 2) ინვესტიციები წარმოადგენენ ერთობლივი მოთხოვნის ყველაზე არამდგრად ნაწილს და ყველაზე მეტად ემორჩილებიან კონიუნქტურულ რხევებს.

მხედველობიდან არ უნდა გამოგვრჩეს, რომ ინვესტიციები მრავალ ცვლადზე არის დამოკიდებული, მათ შორის პროცენტულ განაკვეთზეც. მაგრამ დასაწყისისათვის დავუშვათ, რომ ინვესტიციები წარმოადგენს ეგზოგენურ ცვლადს, ე.ი. ცვლადს, რომელიც განისაზღვრება განხილული ეკონომიკური მოდელის გარეთ, დავუშვათ, ჩვენს შემთხვევაში ინვესტიციის სიდიდე (I_a) მუდმივია, მაშინ ინვესტიციის ფუნქცია ტოლია:

⁶⁹ ქოქიაური ლ. საინვესტიციო საქმე, თბ.2008

$I=I_a(I_a>0)$.

- სადაც, I წარმოადგენს რეალურ ინვესტიციებს
- ხოლო I_a - ინვესტიციების მოცემული დონეა.

უმარტივესი მაკროეკონომიკური მოდელი იქნება წონასწორობაში, თუ $I=S$, ე.ი. ინვესტიციები დანაზოგის ტოლი იქნება. მოცემულ შემთხვევაში დანაზოგი (S) შეიძლება განვიხილოთ როგორც მიწოდება, ხოლო ინვესტიციები (I) - მოთხოვნა ინვესტიციურ ბაზარზე.

კაპიტალის მატების წყაროდ და ინვესტიციების განხორციელების მამოძრავებელ მოტივად პირველ რიგში მოგება (შემოსავალი) გვევლინება. ზოგადად, ნემისმიერი ინვესტიცია ხორციელდება შემოსავლის მიღების მიზნით, ეს მისი ბუნებიდან და ხასიათიდან გამომდინარეობს. თუ ინვესტიციას შემოსავალი არ მოაქვს, ესეიგი ის არც ინვესტორისთვისაა გამოსადეგი და არც ეკონომიკისთვის.

ამავე დროს, მიზანშეწონილია ყურადღება გავამახვილოთ ინვესტიციების არსობრივ ხასიათზე. არსობრივი ხასიათი, ძრითადად მიგვანიშნებს იმაზე, რომ ტექნიკური მხარე განსაზღვრავს მხოლოდ და მხოლოდ ფულადი ნაკადების მოძრაობას ეკონომიკურ სისტემაში და არ ასახავს ამ ფულადი ნაკადების მამოძრავებელი სახსრების არსს.

ინვესტიციის ხასიათიდან გამომდინარე, ინვესტიციას ახასიათებს შემდეგი მნიშვნელოვანი ნიშნები: ⁷⁰

– ინვესტიციებს აქვთ შემოსავლის მოტანის პოტენციური შესაძლებლობა;

– კაპიტალის დაბანდების რისკი;

– სხვადასხვა ინვესტიციური რესურსების გამოყენება რომლებიც ინვესტირების

განხორციელების პროცესში ხასიათდება მოთხოვნით, მიწოდებით და ფასით.

– ობიექტებსა და ინვესტირების ინსტრუმენტებში კაპიტალის დაბანდების მიზანმიმართული ხასიათი;

– საშუალებების დაბანდების განსაზღვრული ვადა.

⁷⁰ www.nplg.gov.ge (გადამოწმებულია 14.06. 2018წ.)

ამასთანავე, ინვესტიციები შეიძლება განხორციელდეს ნატურალურ-ივთობრივი (მანქანები, მოწყობილობები, აქციები, ლიცენზიები, ნებისმიერი სხვა ქონება და ქონებრივი უფლებები, ინტელექტუალური ფასეულობანი) და შერეული ფორმებით. ინვესტიციები დადებითად მოქმედებენ ეკონომიკურ ზრდაზე, მონაწილეობენ დოვლათის შექმნაში, ქმნიან ახალ სამუშაო ადგილებს და ამავე დროს თავიანთი წვლილი შეაქვთ ცხოვრების დონის გაუმჯობესებაზე. მაკროდონეზე ინვესტიციები წარმოადგენს გაფართოებული კვლავწარმოების პოლიტიკის განხორციელების, ხელს უწყობენ მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის დაჩქარებას, სამამულო პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფასა და ხარისხის გაუმჯობესებას, ეკონომიკის სტრუქტურული გარდაქმნას და ყველა დარგის შეწონასწორებულ განვითარებას. სოციალურ სფეროს რაც შეეხება, ინვესტიციები იწვევს სოციალური სფეროს განვითარებას, ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის ამაღლებას და მისი უსაფრთხოების პრობლემების გადაჭრას, გარემოს დაცვასა და სხვ. რაც შეეხება ინვესტიციებს მიკროდონეზე, ის აუცილებელია საწარმოთა ნორმალური ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად, მეურნე სუბიექტის სტაბილური ფინანსური მდგომარეობისა და მაქსიმალური მოგების მისაღებად.

ინვესტირების მოცულობის ზრდისათვის არსებით ფაქტორს ქვეყნისათვის ეფექტური საინვესტიციო გარემოს ქონა წარმოადგენს. საქართველოს ეკონომიკის ზრდის საპროგნოზო მაჩვენებლები მნიშვნელოვანწილად ინვესტირების მოცულობის ზრდის პროგნოზს ეფუძნება. ამ მიმართებით არსებული ეკონომიკური პოლიტიკის ორიენტირი - ეკონომიკური ზრდის უზრუნველსაყოფად ინვესტირების მაღალი დონის მიღწევა, ფართოდ აღიარებული და შეთანხმებული საკითხია.⁷¹

ფინანსური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი წყაროა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, განსაკუთრებით განვითარებადი ქვეყნებისათვის, სადაც შიდა ინვესტიციებს შედარებით ნაკლები წილი უჭირავს. უცხოური ვალუტის ქვეყანაში,

⁷¹ კასრამე, თსაინვესტიციო გარემო საქართველოში და ქვეყნის შიდა საინვესტიციო პოტენციალი, ჟურნალი ეკონომისტი, #5

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები შემოდინების მნიშვნელოვანი წყაროა და შესაბამისად, უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ეროვნული ვალუტის კურსის სტაბილურობისთვის. განვითარებადმა ქვეყნებმა ბოლო ათწლეულში მეტი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით, განახოციელეს საინვესტიციო რეჟიმების მასიური ლიბერალიზაცია. რადგანაც ინვესტიციების მოზიდვა განიხილება როგორც ეკონომიკური განვითარების, მოდერნიზაციის, შემოსავლის ზრდის და დასაქმების ხელშემწყობ ფაქტორად. პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებს მიმღები ქვეყნის ეკონომიკისთვის დიდი ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დადებითად, პოზიტიური მოქმედებს ეკონომიკურ ზრდაზე, ეკონომიკური ფაქტორების მთლიანი პროდუქტიულობის და რესურსების ეფექტიანი გამოყენების ზრდის ხარჯზე. ქვეყანაში უცხოური ინვესტიციები ზრდის კაპიტალის მოცულობას და ამ გზით ხელს უწყობს გამოშვების ზრდას. ასევე ხელს უწყობს მიმღები ქვეყნის ეკონომიკის ინტეგრაციას გლობალურ ეკონომიკაში. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები დადებითად მოქმედებს დასაქმებაზე. პირდაპირი ინვესტიციების დროს, მუშაკებს აქვთ დასაქმების უფრო მეტი პერსპექტივები, აქედან გამომდინარე მაღალი ხელფასები და ასევე უკეთესი სამუშაო პირობები.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ერთ-ერთი უმთავრეს დადებითი ეფექტად შეგვიძლია მივიჩნიოთ ტექნოლოგიური პროგრესი. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მიმღებ ქვეყანას აქვს საშუალება და ამავე დროს შესაძლებლობა ისარგებლოს უახლესი ტექნოლოგიებით, ჰქონდეს წვდომა მასზე და ტექნოლოგიური პროგრესის განვითარების შედეგად გაზარდოს წარმოება, მიიღოს უფრო მეტი ეკონომიკური დოვლათი და ამავე დროს დადებითი გავლენა მოახდინოს ეკონომიკაზე. პირდაპირი ინვესტიცია ზრდის კონკურენციას ადგილობრივ ბაზარზე რის შედეგადაც, მომხმარებელს შეუძლია ჰქონდეს უფრო მეტი არჩევანის უფლება

შედარებით დაბალ ფასებში და ამ გზით უფრო მეტი დანაზოგის გაკეთების შესაძლებლობა.⁷²

ზემოთ მოყვანილი ფორმების დახასიათებიდან გამომდინარეობს, რომ მიმღები მხარისათვის ყველაზე მომგებიანია პირდაპირი ინვესტიციები. ისინი, ერთი მხრივ, მჭიდრო კავშირშია ეკონომიკის რეალური სექტორის განვითარებასთან, მოწინავე ტექნოლოგიების ამოქმედებასთან და მენეჯმენტისა და მარკეტინგის თანამედროვე მეთოდების ათვისებასთან, ხოლო მეორე მხრივ, სახელმწიფო მათზე არ იღებს ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ვალდებულებებს.

ინვესტიციების მოზიდვისათვის არანაკლები მნიშვნელობა აქვს უცხოელი ინვესტორებისათვის იმ სამართლებრივი გარანტიების მიცემას, რომლებიც უკავშირდება მათ ხელშეუხებლობას, კაპიტალის დაბანდებას და მოგების და დივიდენდების გადაგზავნას საზღვარგარეთ. ექსპორტიორ ქვეყნებში გარანტიების მიცემის საკითხი დეტალურად აქვს შესწავლილი ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციას (ეთგო). საგარანტიო სქემები, რომლებიც ერთმანეთისაგან მოცულობით განსხვავდება, განვითარებული მრეწველობის მქონე ყველა ქვეყანაში არსებობს.⁷³

განვითარებადი ქვეყნების უმრავლესობა ცდილობს შექმნას თითქმის ისეთივე გარანტიები, როგორც ეთგო-ს წევრ ქვეყნებს აქვთ. მაგალითად, ეგვიპტეში იმ უცხოელ ინვესტორებს, რომლებსაც მიწა აქვთ მიღებული წარმოების გაფართოებისა და მშენებლობისათვის, მიწის ექსპროპრიაციის შემთხვევაში მიეცემათ მისი ტოლფასი კომპენსაცია. ბრაზილიის კანონმდებლობით ნებადართულია საინვესტიციო კაპიტალის და მოგების შეუფერხებლად

⁷² ჭარაია ვ. აკადემიურტი ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი დისერტაცია, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების როლი და მნიშვნელობა ქვეყნის ეკონომიკური ზრდისთვის. თბ. 2015

⁷³ საქართველოს კანონი საინვესტიციო საქმიანობის ხელშეწყობისა და გარანტიების შესახებ. გადამოწმებულია 05.02.2019

რეპატრიაცია. ამასთან, კაპიტალის რეპატრიაცია თავისუფალია საშემოსავლო გადასახადისაგან და ავტომატურად ხორციელდება.⁷⁴

თანამედროვე პირობებში კაპიტალდაბანდების მაჩვენებელი უკვე არ ასახავს ინვესტიციური შევსების მთელ სიღრმეს. სწორედ ამიტომ მართებულია მათი განხილვა კაპიტალწარმომქმნელი ინვესტიციების სახით. ასეთი განმარტება უკვე დამკვიდრებულია ჩვენს ქვეყანაში იმ საინვესტიციო ნაკადების სრულფასოვანი შეფასებისათვის, რომლებიც აისახება ეკონომიკის რეალური სექტორის მუშაობაში. აღნიშნული კატეგორია მოიცავს: ხარჯებს კაპიტალურ რემონტზე, ინვესტიციებს მიწის ნაკვეთების შესაძენად, ინვესტიციებს პატენტების, ლიცენზიების, პროგრამული საქონლის შესაძენად, ინვესტიციებს სამეცნიერო-კვლევითი და საცდელ-საკონსტრუქტორო გეგმების შესამუშავებლად, საბრუნავი მატერიალური საშუალებების რეზერვების შესავსებად.

აუცილებელია დიდი ყურადღება დაეთმოს ინტელექტუალურ ინვესტიციებს. მსოფლიოში დაინერგა პრაქტიკა იმისა, რომ დაბალგანვითარებადი ქვეყნებიდან ხდება ინტელექტუალური ტვინების გადინება. მაღარღგანვითარებადი ქვეყნები ხელს უწყობენ ამ პროცესს, რადგან ნებისმიერ ქვეყანას სჭირდება და ხელგაშლილი შეეგებება ისეთ მუშაკებს, რომლებიც ინტელექტუალური თვალსაზრით არიან ძალიან განვითარებულნი და მათ შეუძლიათ ძალიან დიდი დადებითი შედეგების მოტანა. ამიტომ ინტელექტუალური ინვესტიციები არ შეიძლება უკუვაგდოთ რადგან, როგორც ზემოთ ავღნიშნეთ ინტელექტუალური ინვესტიციების გადინება იმ ქვეყნებში რომლებშიც ეს ხორციელდება დიდძალი ზიანის მომტანი შეიძლება გახდეს, რომელიც პირდაპირ აისახება ეკონომიკის განვითარებაზე.

საინვესტიციო გარემოზე მოქმედი მაჩვენებლებია:⁷⁵

⁷⁴ www.forbes.com გადამოწმებულია 05.02.2019 წ.

⁷⁵ <http://www.nplg.gov.ge> გადამოწმებულია 07.02.2019

ნებისმიერი ინვესტორი ცდილობს, რომ მის ხელთ არსებული კაპიტალი დააბანდოს იქ სადაც მისთვის ყველაზე ხელსაყრელი პირობებია. ნებისმიერი სახელმწიფო ცდილობს, შექმნას კარგი საინვესტიციო გარემო, მოახდინოს ეკონომიკის სწრაფი განვითარება, ზრდა და მაღალი წარმოება, მზარდი მშპ, უმუშევრობის დაბალი დონე და რაც შეიძლება უკეთესი ცხოვრების პირობები. აღსანიშნავია, რომ საინვესტიციო გარემოზე მოქმედ ფაქტორთა შორის ქვეყნის გეოპოლიტიკური მდგომარეობა ერთადერთია, რომელზედაც სახელმწიფო გავლენას ვერ მოახდენს. იგი ყალიბდება გეოგრაფიული და მსოფლიოში მიმდინარე გლობალური პროცესების ზეგავლენით, მაგრამ ხელისუფლებას შეუძლია შესაბამისი პირობების შექმნა რათა უცხოელმა ინვესტორმა ყველა პოტენციური ვარიანტიდან მოცემული ქვეყანა აირჩიოს კაპიტალდაბანდებების განსახორციელებლად.

საქართველოში ეკონომიკური რეფორმების სწრაფმა ტემპმა, რომელიც მოიცავს ახალ საგადასახადო და საბაჟო კანონმდებლობას, კორუფციის შემცირებას და აგრესიულმა პრივატიზაციის პროცესმა ქვეყანაში უფრო მიმზიდველი ბიზნესკლიმატი შექმნა გასულ წლებთან შედარებით.

აღსანიშნავია, რომ უცხოური ინვესტიციების მოზიდვაში საქართველოს კონკურენტები ჰყავს დსთ-ს ქვეყნების სახით, რომლებსაც უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის სტიმულირების

საქმეში მეტი წარმატება აქვთ. ქვეყნის საინვესტიციო გარემოს ჩამოყალიბებაში გავლენას ახდენს შემდეგი ფაქტორები:⁷⁶

- მაკროეკონომიკური მდგომარეობა
- ექსპორტზე ორიენტაციის დონე
- სოციალურ-პოლიტიკური ფაქტორები;

ქვეყნის ბიზნეს გარემოზე წარმოდგენას გვაძლევს სამი მნიშვნელოვანი ინდექსი :

- ბიზნესის კეთების სიმარტივე,
- ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი
- გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსი.

ბიზნესის კეთების სიმარტივე-მსოფლიო ბანკის „ბიზნესის კეთების“ 2019 წლის ანგარიშის მიხედვით, საქართველომ უპრეცედენტოდ დიდ წარმატებას მიაღწია და მსოფლიოს 190 ქვეყანას შორის მე-6 ადგილი დაიკავა. რეიტინგში წინა წელთან შედარებით ქვეყნის პოზიცია 3 ადგილით გაუმჯობესდა, ხოლო სარეიტინგო ქულა - 0.48 პუნქტით და შედეგად, ქვეყანას 2019 წელს ისტორიული მაქსიმუმი - 83.28 ქულა.

საქართველომ პირველად გადაასწრო რეიტინგის ისეთ ლიდერ ქვეყნებს, როგორიცაა ნორვეგია (მე-7 ადგილი), აშშ (მე-8 ადგილი) და დიდი ბრიტანეთი (მე-9 ადგილი).⁷⁷

Economy	Ease of Doing Business Rank ▲	Starting a Business	Dealing with Construction Permits	Getting Electricity	Registering Property	
New Zealand		1	1	3	37	
Singapore		2	6	16	12	19
Denmark		3	34	1	16	11
Korea, Rep.		4	9	28	2	39
Hong Kong SAR, China		5	3	5	4	55
United States		6	49	36	49	37
United Kingdom		7	14	14	9	47
Norway		8	19	21	23	14
Georgia		9	4	29	30	4

⁷⁶ აბესაძე მ, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის პირობები, საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი, ბიულეტენი, თბილისი 2002

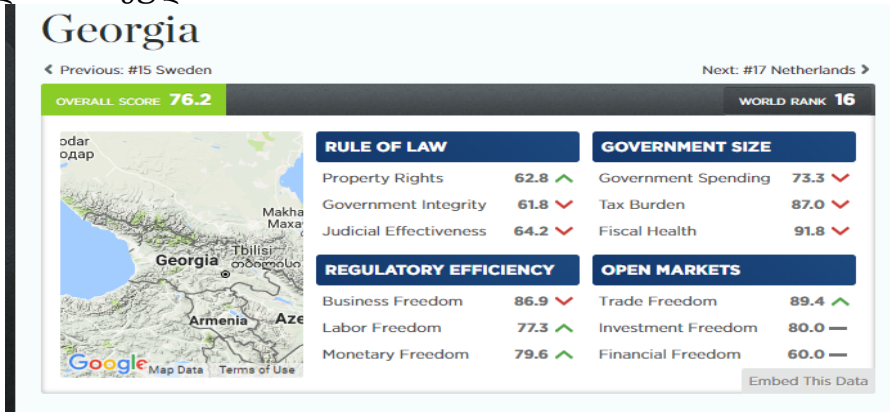
⁷⁷ <https://www.worldbank.org> გადამოწმებულია 05.02.2019

წყარო: მსოფლიო ბანკი The world bank

ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი-რომელსაც ყოველწლიურად აქვეყნებს ამერიკული გამომცემლობა ჰერიტიჯი, მოიცავს 180 ქვეყნის რეიტინგს ეკონომიკური თავისუფლების დონის მიხედვით. თითოეული ქვეყანა 5-დან ერთ-ერთ კატეგორიას მიეკუთვნება: თავისუფალი, მეტწილად თავისუფალი, საშუალო თავისუფლების მქონე, მეტწილად არათავისუფალი და რეპრესიული. ქვეყნების შეფასება ხდება 4 მთავარი კრიტერიუმით:

- ✓ სასამართლო
- ✓ მთავრობის ზომა
- ✓ ბიზნესის რეგულირების ეფექტურობა
- ✓ ბაზრის გახსნილობა

2018 წლის ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსში საქართველომ მსოფლიოს 186 ქვეყანას შორის 16-ე ადგილი დაიკავა. 2017 წელს გამოქვეყნებულ ინდექსთან შედარებით საქართველო 3 ადგილით ჩამოქვეითდა. ინდექსში საქართველოს მიერ შარშან კუთვნილი მეცამეტე პოზიცია ტაივანმა დაიკავა, მას 76.6 ქულა აქვს. საკუთრების უფლებები - 62.8, ზრდა წინა წელთან 7.7 ქულა, მთავრობის ინტეგრაცია (ერთიანობა) - 65 ქულა, კლება წინა წელთან 3.2 ქულა, სასამართლო ეფექტიანობა - 64.2 ქულა, კლება წინა წელთან 2.3 ქულა.⁷⁸

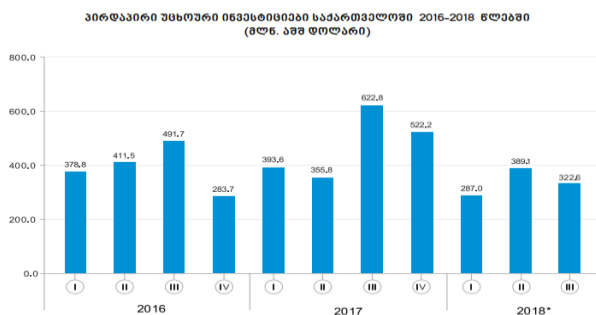
⁷⁸ www.forbes.ge გადამოწმებულია 03.02.2019

რაც შეეხება 2018 წელს. 2018 წლის რეიტინგში საქართველო 76.2 ქულით (100-ქულიანი სისტემიდან) მე-16 პოზიციას იკავებს და მეტწილად თავისუფალი ქვეყნების ჯგუფს განეკუთვნება. წარმოდგენილ ანგარიშში საქართველოსთვის პრობლემად სასამართლო სისტემა სახელდება, ხოლო ქვეყნის უპირატესობად – დაბალი გადასახადები, სავაჭრო ტარიფები და ნაკლები რეგულაციები. რეიტინგში ლიდერობენ: ჰონგ კონგი (90.2), სინგაპური (88.8), ახალი ზელანდია (84.2), შვეიცარია (81.7), ავსტრალია (80.9) და ირლანდია (80.4). ეს ექვსეული თავისუფალი ქვეყნების ჯგუფს განეკუთვნება. რეპრესიული რეჟიმის ქვეყნების მცირე ჩამონათვალია: ჩრდილოეთ კორეა (5.8), ვენესუელა (25.2), კუბა (31.9), კონგო (38.9), ერიტრეა (41.7), ეკვატორული გვინეა (42.0).

რაც შეეხება პირდაპირ უცხოური ინვესტიციების მათი შემოდინება საქართველოში წლების მიხედვით მნიშვნელოვნად განსხვავდება.

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 2018 წლის III კვარტალში 322.6 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 2017 წლის III კვარტალის დაზუსტებულ მონაცემებზე 48.2 პროცენტით ნაკლებია. შემცირების გამომწვევ ძირითად მიზეზებს შორის აღსანიშნავია მაგისტრალური

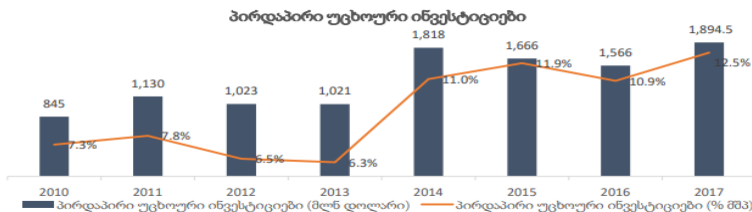
გაზსადენის მშენებლობის პროექტის დასრულების ფაზა, ასევე

⁷⁹ 2018 Index of Economic Freedom, ეკონომიკის განვითარების ინდექსი.
გადამოწმებულია 08.02.2019

რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტების საკუთრებაში და არარეზიდენტი პირდაპირი ინვესტორის მიმართ ვალდებულებების შემცირება.

წყარო: ფინანსთა სამინისტრო

2018 წლის იანვარ-ივნისში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 676.2 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, ხოლო 2018 წლის მეორე კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა 389.2 მლნ. აშშ დოლარს გაუტოლდა, რაც 2017 წლის II კვარტალის მონაცემებს 9.4 პროცენტით აღემატება. 2018 წლის მეორე კვარტალში მნიშვნელოვნად - 7-ჯერ მეტად (94.3 მლნ. აშშ. დოლარით) გაიზარდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა ენერგეტიკის სექტორში და 108.8 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, საფინანსო

სექტორში ინვესტიციები გაიზარდა 4-ჯერ მეტად (62.1 მლნ. აშშ. დოლარით) და 64.1 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა. დამამუშავებელი მრეწველობის სექტორში ინვესტიციების 21.3 პროცენტია ზრდა (3.9 მლნ. აშშ. დოლარით მეტი) დაფიქსირდა და 22.2 მლნ. აშშ. დოლარი შეადგინა.⁸⁰

საქართველოს მთავრობა აქტიურად მუშაობს საინვესტიციო და ბიზნეს გარემოს კიდევ უფრო გაუმჯობესების, ეკონომიკის სტრუქტურული გაჯანსაღების და კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობის ზრდის მიმართულებით. ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები, მათ შორის საგადასახადო და მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობის რეფორმები, თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმებასთან ერთად კიდევ უფრო შეუწყობს ხელს ჩვენი ქვეყნის საინვესტიციო მიმზიდველობის

⁸⁰ <https://www.mof.ge> გადამოწმებულია 05.02.2019

ზრდას და ქმნის ხელსაყრელ პირობებს ოპერირებისა და ბიზნეს საქმიანობის გასაფართოებლად.

მომავალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობის გაზრდისთვის მნიშვნელოვანია ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების გამოყენებით ქართული ექსპორტისთვის ბაზრების დივერსიფიკაცია, რადგან ქართული ექსპორტის წახალისება მოხდეს, რაც თავის მხრივ გაზრდის ინვესტორთა ნდობას. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის თანახმად, საქართველოს მომავალი ეკონომიკური განვითარებითვის მნიშვნელოვანია, სწორედ, მომხმარებლებისა და ინვესტორების ნდობის გაძლიერება.⁸¹

დასკვნა ინვესტიციები დადებითად, პოზიტიური მოქმედებს ეკონომიკურ ზრდაზე, ეკონომიკური ფაქტორების მთლიანი პროდუქტიულობის და რესურსების ეფექტიანად გამოყენების ხარჯზე. ქვეყანაში უცხოური ინვესტიციები ზრდის კაპიტალის მოცულობას და ამ გზით ხელს უწყობს გამოშვების ზრდას. ასევე ხელს უწყობს მიმღები ქვეყნის ეკონომიკის ინტეგრაციას გლობალურ ეკონომიკაში.

პირდაპირი ინვესტიცია ზრდის კონკურენციას ადგილობრივ ბაზარზე რის შედეგადაც, მომხმარებელს შეუძლია ჰქონდეს უფრო მეტი არჩევანის უფლება შედარებით დაბალ ფასებში და ამ გზით უფრო მეტი დანაზოგის გაკეთების შესაძლებლობა.

გლობალიზაციის პროცესი განვითარებად ქვეყნებს სთავაზობს სწრაფი ეკონომიკური ზრდის შესაძლებლობებს საერთაშორისო ვაჭრობასა და კაპიტალზე წვდომის საშუალებით. შესაბამისად აღნიშნულ პროცესთან ერთად გაზრდილია პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელობაც. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები მიმღებ ქვეყნებს უკეთესი ტექნოლოგიის ათვისების, საერთაშორისო წარმოების და სავაჭრო პროცესში ჩართვის შესაძლებლობას სთავაზობს, ამიტომაც ინვესტიციებს დიდი ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია ეკონომიკის განვითარებაზე და კარგი საინვესტიციო

⁸¹ International Monetary Fund (IMF) საერთაშორისო სავალუტო ფონდი
გადამოწმებულია 07.02.2019

გარემო შესაძლებელია იქცეს ეკონომიკის ზრდის უმთავრეს გარანტად.

საკვანძო სიტყვები: „საინვესტიციო გარემო“, „ინვესტიციების დონე“, „პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები“, „ინვესტიციების დადებითი მხარეები“, „ინტელექტუალური ინვესტიციები“, „ ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი“, „ბიზნესის კეთების სიმარტივე“.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ბახტაძე ლ. ფინანსური ბაზარი. დამხმარე სახელმძღვანელო. გამომცემლობა ვერჟე, თბილისი. 2007
2. ეკონომიკის ენციკლოპედიური ლექსიკონი, ავტ. კოლექტივი ა.სილაგაძის ხელმძღვანელობით. თბილისი გამომც. ინოვაცია თბილისი 2005.
3. სიჭინავა ა. ინვესტიციები (თეორია, ორგანიზაცია, ანალიზი, მართვა). თბილისი 2009.
4. ქოქიაური ლ. უცხოური ინვესტიციები, თბილისი 2017
5. ქოქიაური ლ. საინვესტიციო საქმე, თბილისი 2010
6. კასრაძე, თ საინვესტიციო გარემო საქართველოში და ქვეყნის შიდა საინვესტიციო პოტენციალი, ჟურნალი ეკონომისტი, #5
7. Frederic S. Mishkin. Macroeconomics Theory and Practice, Addison Wesley. Wesley, 2012
8. Kbiltsetskhlishvili T. Attracting Investors: Case of Impact of FDI on the Achievements of Economic Growth in Georgia, IBSU Scientific Journal 2010, 4(2), 36

საერთაშორისო, რეცენზირებადი და რეფერირებადი
სამეცნიერო ჟურნალი

ეკონომიკა და ფინანსები

ჟურნალი წარმოადგენს აკადემიურ გამომცემლობას, რომელიც
ყოველკვარტლურად აქვეყნებს სამეცნიერო სტატიებს ისეთ
სფეროებში როგორიცაა ეკონომიკა, ფინანსები, სოციალური
მეცნიერებები და ბიზნეს-ტექნოლოგიები

მთავარი რედაქტორი - ეკონომიკის დოქტორი, საქართველოს
ეროვნული უნივერსიტეტის პროფესორი დავით ჩახვაშვილი

<https://www.linkedin.com/in/davit-chakhvashvili/>

<https://www.facebook.com/davit.chakhvashvili1099>